

Izbija vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.
Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori:
2637 South Lawndale Ave.
Office of Publication:
2637 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXXVI Cena lista je \$6.00 Entered as second-class matter January 18, 1933, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO 23, ILL., ČETRTEK, 28. DECEMBRA (DEC. 28), 1944 Subscription \$6.00 Yearly ŠTEV.—NUMBER 253 Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 4, 1918.

Ameriške čete vrgle Nemce nazaj na fronti ob reki Meuse

Nacijske oklopne in pehotne kolone se zagnale naprej po kratkem odmoru in začele prodirati proti Franciji. Dve ali tri nemške armade v ofenzivi proti ameriškim silam. Pariz bombardiran iz zraka.—Rusi obkrožili Budimpešto in udri v mesto. Usoda nemško-ogrsko vojaške posadke v Budimpešti zapečatena. Druga ruska armada zasedla nadaljnje naselbine v Čehoslovakiji.—Ameriške bombe spet padale na Manilo in Tokio

PARIZ, 27. dec.—Ameriške čete so danes vrgle nemške oklopne kolone nazaj na fronti v bližini reke Meuse, se glasi poročilo. To dostavlja, da iniciativa v operacijah polgoma prihaja v roke ameriških sil. Sodi se, da je nemško poveljstvo signalo okrog 250.000 vojakov v ofenzivo, da zdrobi ameriške sile. Vrhovni zavezniški stan je naznanil, da so bile nemške kolone vržene nazaj dve milj. Poročilo govori, da je vedno ozemlje med Hottonom in Bastogno.

PARIZ, 27. decembra.—Nacijske oklopne in pehotne kolone so se po kratkem odmoru spet zagnale naprej in začele prodirati proti reki Meuse. Prve so se približale Dinantu, trdnjavi ob tej reki. Ameriški vojaki se morajo boriti proti sovražniku ob bregovih reke.

Druge nemške kolone se vaje proti Franciji in prve so prodrle do točke, ki je oddaljena le nekaj milj od francoske meje. Dve nemški armadi sta se združili v prodiranju preko Belgije. Poročilo pravi, da so Nemci prodrli 60 milj daleč v Belgijo.

Vest, da so nemške sile spet na pohodu, je sledila razkritju, da je feldmaršal Karl Gerd von Rundstedt zagnal dve ali tri armade v ofenzivo proti ameriškim divizijam. Nemci so zdrobili odpor ameriške sile pri St. Vitu, na severnem koncu zapadne fronte.

Dve nemški oklopni diviziji sta v akciji proti Američanom na ozemlju med Rochefortom in Marchem. Več tisoč ameriških vojakov je v pasti in v nevarnosti uničenja na ozemlju pri Bostogni, belgijskemu železniškemu križišču. Ljute bitke divjajo pri Arsdorfu in Eschdorfu, južnovzhodno od Bastogne.

Nemške sile so začele prodirati proti Namuru, belgijskemu mestu, namesto proti Liegu, drugemu belgijskemu mestu, ki leži 34 milj severovzhodno od Namura. Prve so že prodrle do točke, ki je oddaljena osem milj od Namura.

Severna linija nemške fronte se razteza od Cinejya do Bullingena. Ta gre skozi mesta Marche, Hotton in Grandmenil in od tam naprej do Lierneuxa in Stavelota.

Zdaj je očitno, da poveljstvo prve ameriške armade ni slutilo, kaj se pripravljajo. Ono ni niti vedelo, da feldmaršal Rundstedt zbira mogočno silo za ofenzivo pred nosom ameriške armade. Nemška ofenziva je popolnoma prečena tudi generala Dwighta D. Eisenhowerja, vrhovnega poveljnika zavezniških armad v Evropi.

Bombe so včeraj padale na Pariz. Letala, ki so jih metala, niso bila identificirana. Mnenje prevladuje, da so bila nemška.

Ameriški in britski letalci so izvršili nove napade na nemške komunikacijske zveze v ozadju fronte. Napadov se je udeležilo čez 3600 letal. Poveljstvo zavezniških letalske sile poroča, da so bombe, katere so vrgli ameriški in britski letalci v zadnjih štiri dneh, razbile 571 nemških tankov in 4092 oklopnih vozil. V spopadih v zraku so zavezniški

MIROVNI RAZGOVORI SE PRIČELI V ATENAH

Churchill predlagal hitro končanje civilne vojne

ODLOČITEV ZAVISI OD GRŠKEGA LJUDSTVA

Atene, Grčija, 27. dec.—V atmosferi razburjenja, ki je nastala, ko je britska vojaška straža odkrila 1500 funtov dinamita v odvodnem kanalu v bližini hotela Grande Bretagne, glavnega stana poveljstva britskih čet in uradnikov grške vlade, je premier Churchill odprl konferenco voditeljev grških političnih strank, katere cilj je končanje civilne vojne. Trdi se, da so levičarji, ki se bore proti britskim četam in enotam redne grške armade, nameravali umoriti Churchilla in zunanjega ministra Edena v Atenah.

Churchill je v svojem govoru apeliral na reprezentante grških političnih strank za hitro končanje civilne vojne. "Ali naj bo Grčija monarhija ali republika, je zadeva grškega ljudstva," je dejal. "Ono naj samo odloči o tem. Vse, kar želimo, je dobro za vas."

Premier je dalje rekel, "da so britske čete prišle v Grčijo z vednostjo in odobravanjem predsednika Roosevelta in maršala Stalina. Prišlo so, ko so nastale potežke. Storili smo le ono, kar smo smatrali za našo dolžnost. To dolžnost bomo tudi izvršili. Velika Britanija ne išče materialnih koristi v Grčiji. Ona noče niti palca grškega ozemlja. Naš namen ni vmešavanje v normalno življenje grškega ljudstva."

Konferenca je trajala štiri in pol ure. Reprezentanti levičarske grupe ELAS niso bili navzoči, ko je atenski nadškof Damaskinos odprl konferenco. On se je v svojem govoru zahvalil Churchillu in Edenu, ker sta prišla v Atene. Ko so reprezentanti levičarjev dospeli na konferenco, jim je Churchill svetoval, naj sprejmejo pogoje, katere jim je predložil general Ronald M. Scobie, poveljnik britskih čet v Grčiji.

Konferenca so se udeležili britski feldmaršal Harold Alexander, grški premier Papanandreu, vodja grških liberalcev Themistocles Sofulias, general Nicholas Plastiras, ameriški poslanik Lincoln McVeagh in ruski poslanik Gregorij Popov. Slednja sta prišla na konferenco kot opazovalca.

Levičarje so zastopali Girogois Siantos, tajnik grške komunistične stranke in član eksekutivnega odbora ELAS; Nitsos Partalides, tajnik narodne osvobodilne fronte, in general Mandakas, poveljnik prvega levičarskega armadnega zbora.

Churchill in Eden sta prišla v Atene vsled pritiska britskega javnega mnenja in delavske stranke, da izravnata konflikt. Britska vojaška intervencija v prilogi vladi premijera Papanandreuja je izzvala ostro kritiko.

Bitke med levičarji in britskimi četami so se vršile v času konferenca. Britske in grške vojske so napadle levičarske sile v Atenah in Pireju, pristajanjem mestu pri Atenah. Levičarske sile so zavojevale v bitkah z desničarji v Epiru. Desničarji pravijo, da se morajo desničarji umakati pred levičarji v tej provinci.

Nemci ustrelili 23 belgijskih civilistov

PARIZ, 27. dec.—Ujeti člani nemške elitne garde so priznali, da so ustrelili 23 civilistov v belgijski vasi v bližini Stavelota, na ukaz častnikov. Te je razkacilo jokanje otrok.

Domache vesti

Družinski koledar

Chicago.—Ameriški družinski koledar, letnik 1945, je izšel v založbi Proletarca. Knjiga je okusno urejena z bogato vsebino; cena ji je \$.25 in se naroča pri Proletarcu, 2301 S. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill. (Ocena bo v prihodnji sredini izdaji Prosvete.)

Louis Adamič

New York.—V januarjski številki revije Woman's Day ima pisatelj Louis Adamič članek o "Amerikancih iz Jugoslavije". Revija se dobi tudi v vseh trgovinah A. & P. širom dežele in stane dva centa. Snov v tem članku bo tvorila poglavje v novi knjigi, katero zdaj piše avtor in ki bo izšla prihodnje jesen pod naslovom "A Nation of Nations" v založbi Harper & Bros.

Nov grob v Chicagu

Chicago.—Dne 21. dec. je umrla Frances Kerzichnik, stara 76 let in doma od Krške vasi na Dolenskem. V Ameriki je živel 44 let. Zapušča štiri sinove in hčer.

Milwaukee vest

Milwaukee.—Dne 14. dec. je umrl po daljši bolezni Frank Stopar, star 64 let in rojen v Rečici ob Paki v Savinjski dolini, Štajersko. V tem mestu je živel 42 let. Zapušča ženo, pet sinov (enega pri vojakih v Alaski), hčer in brata, v starem kraju pa več bratov in sester.—Dne 17. dec. je umrl John Kalkich, star 60 let in doma iz Prečne pri Novem mestu. Pred tremi leti ga je zadela kap in od takrat je bil invalid. Zapušča ženo, dva sinova (enega pri vojakih) in poročeno hčer.—Na bojišču v Evropi sta bila ranjena Pvt. Frank R. Faletich in Pvt. Frank V. Gorzichar, Pfc. Aloysius Berce pa je bil ubit na zapadni fronti 18. nov.—Srebrno poroko sta praznovala Joe in Hermina Chandez.—Poročila sta se Frank Slama in Beatrice Coey.—Vile rojnice so se ustavile pri družinah Frank Turck, Henry J. Semrad in August H. Krivitz in pustile sinčke, pri družini Louis Baraga pa dvojčke, fantka in punčko.

Študija združnih metod

Latinske republike pošljejo delegacijo v Ameriko

Caracas, Venezuela, 27. dec.—Pet latinskih republik bo poslalo delegate v Ameriko v svrhu proučevanja upraviteljskih metod ameriških združ. Ta zaključek je bil sprejet na konferenci voditeljev združnega gibanja, ki se vrši v tem mestu.

Stavka v trgovinah Ward Co.

Kompanija še vedno izziva vladni odbor

Chicago, 27. dec.—Izgleda, da bo oklicana stavka v trgovinah Montgomery Ward & Co., čeprav prihajajo poročila iz Washingtona, da bo vlada zasegla trgovine te kompanije v Chicagu, Detroitu in drugih mestih.

Voditelji unije United Mail Order, Warehouse & Retail Employees, včlanjene v Kongresu industrijskih organizacij, se bodo sestali na svoji seji danes in pričakuje se, da bo na tej padla odločitev glede oklica stavke.

Kompanija še vedno izziva vojni delavski odbor in naglašajo, da se ne bo pokorila odloku, da mora podpisati pogodbo z unijo s provizijo glede unijake delavnice. Uslužbenci v trgovinah Montgomery Ward & Co. v Kansas Cityju, Mo., so odglasovali za oklic stavke.

Možnost je, da bo federalni justični departament posegel v konflikt med kompanijo in unijo. Obrnil se bo na federalna sodišča v Chicagu in Detroitu, da izdajo odredbo proti Sewellu L. Averyju, načelniku odbora direktorjev, in drugim uradnikom kompanije, da se ne bodo mogli vmešavati v posle federalnih agentov, ki bodo morda imenovani za upravitelje trgovin po zasegi.

Murray morda dobi novo pozicijo

Delegacija unij CIO se udeleži konference

Washington, D. C., 27. dec.—Philip Murray, predsednik Kongresa industrijskih organizacij, bo morda izbran za načelnika predlaganega Kongresa svetovnih strokovnih unij, organizacije, ki bo reprezentirala delavce in imela besedo pri reševanju mednarodnih zadev.

Murray ima oporo pri enajstih delegatih svoje organizacije, ki se udeležijo mednarodne delavske konference v Londonu, ki se bo pričela 6. februarja. Trdi se, da so mu naklonjeni člani britske in ruske delegacije, ki bodo prišli na konferenco. Pričakuje se, da bo Murrayja podpiral tudi Harry W. Fraser, predsednik bratovščine izprednikov, ki bo na konferenci reprezentiral neodvisne ameriške železniške unije.

William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, in John L. Lewis, predsednik rudarske unije UMWA, sta odklonila vabilo, naj pošljeta reprezentante na londonsko konferenco.

Možnost je, da bo ADF imela neuradnega opazovalca na konferenci v osebi Roberta Watta, svojega reprezentanta. Watt se bo udeležil sej mednarodne delavske organizacije in mednarodne zveze strokovnih unij, v katerima ima ADF reprezentacijo. Slednja se je izrekla proti vstopu CIO v obe grupi.

Študija združnih metod

Latinske republike pošljejo delegacijo v Ameriko

Caracas, Venezuela, 27. dec.—Pet latinskih republik bo poslalo delegate v Ameriko v svrhu proučevanja upraviteljskih metod ameriških združ. Ta zaključek je bil sprejet na konferenci voditeljev združnega gibanja, ki se vrši v tem mestu.

Reprezentantje združ v Venezueli in Colombiji so poročali o sklepih, kateri so bili odobreni na konferenci Ameriške združne lige, ki se je nedavno vršila v Chicagu in katere so se udeležili. Delegete v Ameriko bodo poslale Venezuela, Kolumbija, Peru, Ekvador in Panama. Vodilni ekonomski vidjo v razvoju združ pot za izboljšanje položaja delavcev in prebivalcev podeželskih krajev, ki se bavijo s poljedelstvom.

Ekonomi se strinjajo v tem, da se položaj teh ne more izboljšati, če se ne osvoji združni sistem. Skoro 80 odstotkov prebivalcev latinskih republik se preživlja z obdelovanjem zemlje. Ti ne pridelajo dovolj živil za izvoz, ki bi jim omogočili kupovanje strojev za obdelovanje zemlje.

Ena izmed glavnih ovir je obstoječi tržni sistem. Druga je pomanjkljiva transportacija. Na prvem mestu v razvoju združnega gibanja v latinski Ameriki je Kolumbija. Pridelovalci bombaža imajo 360 združ in čez 200 kreditnih ustanov. Vodja združnega gibanja v Colombiji je dr. Antonio Fabra Ribas, ki je študiral združniške metode v Angliji in škandinavskih državah.

Eksekucija treh nemških podčastnikov

PARIZ, 27. dec.—Trije nemški podčastniki, ki so nosili ameriške uniforme z namenom, da prikrijejo svojo identiteto, so bili ustreljeni po ameriški vojaški policiji. Ti so bili Gunther Billing, Manfred Parnass in Wilhelm Schmidt.

RAZMAH LEVIČARSKEGA GIBANJA NA BALKANU

Vpliv sovjetske Rusije v vseh državah

MARŠAL TITO JE NEODVISEN

Rim, 27. dec.—Razmah levičarskega gibanja, ki se naslanja na Rusijo, se opaža v vseh osvobojenih balkanskih pokrajinah od Egejskega morja do reke Donave. To se je razvilo v Grčiji, Albaniji, Rumuniji, Jugoslaviji in Bolgariji.

Gibanje se ne more pojasniti z oživiljenjem panslavizma, ki hoče slediti in posnemati Moskvo. Panslavizma ni v Albaniji, Grčiji in Rumuniji, v deželah, kjer se je gojilo sovraštvo proti Slovanom. Ruske čete niso prišle v Grčijo in ne v Albanijo, kljub temu obe državi gledata na Moskvo.

Albanska vlada v Tirani je osvojila komunistično, Rusiji naklonjeno politiko. General Enver Hoxha, predsednik vlade, je nedavno konferiral s člani sovjetske vojaške misije, ki so dopelji z letalom v Tirano. Konfuzija se prevladuje v mnogih balkanskih krajih, kar je posledica intrig elementov, ki se potegujejo za oblast.

Premier Churchill kot vodja britske politike je že v septembru preteklega leta v slučaju Jugoslavije dal zaslobno maršalu Titu, poveljniku osvobodilne armade, brco pa generalu Mihajloviču. Poznavalci situacije trdijo, da je Titovo gibanje prišlo na površje s svojo lastno močjo in prizadevanjem, ne s pomočjo Velike Britanije. Iz tega razloga se čuti Tito neodvisnega v zavesti, da nima nobenih obveznosti napram Veliki Britaniji.

Komunistične smernice Titovega gibanja so očitne in odprte. Neki večak je dejal, da se oni, ki mislijo, da bodo odtrgali Jugoslavijo od Sovjetske unije, silno motijo. Udajajo se iluzijam in sanjam, ki se ne bodo nikdar izpolnile.

Pariški list počastil morilca admirala Darlana

PARIZ, 27. dec.—List France Tireur je objavil uvodnik, v katerem poveljuje Fernanda La Chapella, ki je bil obsojen v smrt in ustreljen v Alžiru pred dvema letoma zaradi umora admirala Jeana Darlana. Omenja ga kot mladega junaka, ki je umrl slavne smrti po atentatu na Darlana, hlapca maršala Petaina in diktatorja Hitlerja. "La Chapelle je umrl, toda ne zaman," pravi uvodnik. "Preko njega se je Francija izognila sramoti darlanizma."

Danci potopili osem nemških parnikov

Stockholm, Švedska, 27. dec.—Danska časiška agencija poroča, da so Danci potopili osem nemških parnikov v Copenhagnu. Ti so nameravali odpluti v norveške luke. Poročilo dostavlja, da so Nemci izgubili 40 parnikov kot posledica zavezniških operacij v zadnjih treh tednih.

Finska bo plačala odškodnino Rusiji

Stockholm, Švedska, 27. dec.—Finska je podpisala dogovor z Rusijo, da ji bo plačala vojno odškodnino v vsoti \$300.000.000, se glasi poročilo iz Helsink. Plačitev odškodnine določa premirje, katero je Finska podpisala z Rusijo po kapitulaciji. Del odškodnine bo plačan v blagu. Dogovor določa, da mora biti odškodnina plačana v šestih letih.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (izven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in okolice Cook Co., \$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00. Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cook County \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Hokopski dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Hokopski literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštino. Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oklepaju na primer (December 31, 1944), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Pono-vite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

Glas angleškega delavstva

Edina svetla točka zadnjih dni na drugače kot noč temnom horizontu je revolta, ki se je pojavila med angleškim ljudstvom, posebno pa med angleškim delavstvom proti Churchillovi kontra-revolucionarni politiki, s katero prav po hitlersko zatira protimonarhistične mase v Grčiji. Očividno je, da je s sličnimi metodami pripravljen nastopiti proti levici v sleherni "osvobodjeni" deželi Evrope.

Kot poročajo ameriški poročevalci iz Londona, je pretežna večina angleške javnosti proti tej Churchillovi politiki, za katero nosi odgovornost vsa angleška vlada, vključivi delavski ministri. Churchill je v parlamentu sicer izsilil "zaupnico," kar pa ne pomeni, da je s tem dobil zaupnico med ljudstvom, kakor mu je v obraz povedal neki delavski poslanec.

Revolta med angleškim delavstvom proti Churchillovemu torijskemu fašizmu je tako velika, da premier ni mogel preprečiti ponovne debate v parlamentu predno je šel na božične počitnice. O tej debati so iz Londona prišla zelo pomembna poročila, ker jih je očividno ostrigla angleška cenzura, v kolikor jih ni popolnoma zatrla. Čitali pa smo, da je neki delavski poslanec dejal, da se bo Anglija znašla v civilni vojni, ako vlada nadaljuje s svojo barbarško in zločinski politiko v Grčiji. Čitali smo tudi, da je delavstvo v več krajih širom Anglije zagrozilo s protestnimi protivladnimi stavkami. Do teh stavk bi bilo gotovo že marsikje prišlo, da ni vojna situacija postala tako kritična.

Vse to je dobro znamenje, edina svetla točka, ki kaže, da angleški delovni narod ni pripravljen slepo drveti za vlado, ki je v pretežni večini torijska. Iz tega, kar se je zgodilo v parlamentu, kakor tudi na zadnji konvenciji delavske stranke, je razvidno tudi to, da angleško delavstvo ni pripravljeno slediti svojim konservativnim voditeljem.

Na konvenciji delavske stranke je bila velika večina delegatov v odprti revolti proti konservativnemu stališču eksekutive. Toda ustroj angleške delavske stranke je tak, da jo kontrolirajo unijski birokrati, ne pa delegatje strankinih klubov. Le par govornikov je zagovarjalo stališče eksekutive, večina pa je zahtevala izstop iz koalicijske vlade, ako Churchill ne kapitulira in ne preneha s pobijanjem demokratično orientiranih Grkov. Ker konservativni unijski voditelji pod vodstvom delavskega ministra Bevina niso bili pripravljeno na ta korak, je bila sprejeta resolucija eksekutive.

S to resolucijo se je delavska stranka izrekla prvič, da "obžaluje", ker je prišlo do tega incidenta, in drugič, da zahteva revizijo vladne politike na Grškem.

Toda pri vprašanju Indije so konservativni voditelji stranke izgubili kontrolo tudi nad unijsko delegacijo. Namesto resolucije, ki jo je predložila eksekutiva, je konvencija sprejela "levičarsko" resolucijo. Z njo delavska stranka zahteva, da angleška vlada takoj izpusti iz ječ in koncentracijskih taborov vse politične jetnike v Indiji; teh je v zaporih še okrog trideset tisoč, med njimi tudi Javarharlal Nehru, za Gandhijem najvplivnejši politik in po svojih nazorih največji sodobni mednarodni socialist. On je prava kombinacija indijskega Jeffersona in Evgena Debsa. Zato je v zadnjih 25 letih tudi skoraj vedno v zaporu; v tem času je bil na svobodi vsega skupaj le okrog pet let. Taka je angleška "demokracija" v Indiji!

S to resolucijo delavska stranka tudi zahteva, da angleška vlada takoj stopi v pogajanje z zastopniki Indije v svrhu organiziranja samovlade. Ta resolucija, katere še nismo čitali, očividno določa dominijanski status za Indijo, ne popolno odtrganje od angleškega imperija. Ta status bi najbrže zadovoljil tudi Nehruja, kajti vsi angleški dominiji so danes v praksi neodvisne države.

Konvencija delavske stranke je revoltirala proti konservativnim voditeljem tudi v tem, ker je šla preko programa eksekutive in postavila zahteva za popolno, ne samo za delno socializacijo angleškega gospodarstva po vojni. V eksekutivo je izvolila tudi par levičarjev, med njimi Aneurina Bevana, ki je po svojem temperamentu in usmerjenosti najbolj radikalen izmed vseh poslancev.

Istovčasno so se ob večerih vršile tudi konference zastopnikov socialističnih strank iz dvanajstih evropskih držav. Razpravljali so o najni potrebi za obnovo socialistične internacionale in usmerjenosti vseh sil za preprečenje tretje svetovne vojne, kateri vele-sile že danes slepo, toda pridno pripravljajo tla.

Za preprečenje nove evropske in svetovne vojne bi bila najboljša garancija in je absolutna potreba, da pride v Angliji na krmilo delavska stranka, seveda z bolj radikalnim vodstvom kot je danes na krmilu. Amoak angleško delavstvo, ki je politično najzrelejše, se bo v kritičnem momentu otreslo tudi konservativnih voditeljev, bodisi s tem, da jih bo prisililo na levo, ali pa s tem, da se pridruži—torijcem kot sta se MacDonald in Snowden.

Glasovi iz naselbin

VOJNE GROZOTE

Cleveland, O.—Zadnje mesece čitamo veliko v naših in ameriških časopisih o strašnih bojih in klanju na raznih bojiščih.

Pred invazijo Francije je rusko vojaštvo in civilno prebivalstvo največ žrtvovalo, po invaziji pa tudi ameriško in angleško vojaštvo. Strašni boji zadnji dni kažejo, da je nemška armada prav dobro pripravljena tudi v okupiranih krajih, posebe-no v Franciji. Kako močni pa so v Nemčiji sami, bo pa pokazala bodočnost.

Tudi mnogo Slovencev oziroma tu rojenih mladeničev veliko pade na bojiščih; naše časopisje pogosto prinaša vesti o smrti tega ali onega. Največ jih je ubitih ali ranjenih v Franciji, zadnje čase pa tudi v Nemčiji. Padli ali pa ranjeni so bili tudi v Italiji, Belgiji in Holandski. In vse kaže, čim globlje v notranjost Nemčije se bodo pomikale zavezniške armade, tem huji bodo boji in tem večje izgube. Da so Nemci prav dobro pripravljeno in utrjeni, to danes ve vsakdo, vemo pa tudi, da so zelo bojeviti in do skrajnosti brezobzirni. Nemška vojaška klika še vedno upa, da pride med zavezniški do spora, kakar bi bili naciji na konju. Upajmo, da do tega ne pride.

Hujskaci in blufaci so še vedno na delu. To lahko vidi vsakdo, kdor pazno čita gotove hujskajoče časopise. Posebno hujskajo proti Rusiji in ruski armadi. Pred kratkim je neki senator dejal, da se morajo vojskovati samo ameriške armade, medtem ko ruske in angleške armade tekmujejo, da čim več pograbijo. Ta senator bi bil morda upravičen reči nekaj podobnega o Angliji, ki je bila v vseh prejšnjih vojnah, zlasti v zadnjih, v prvi vrsti samo za sebe in si osvobodila mnoge otoke in razne kraje, da je še bolj utrdila svoj veliki imperij.

O Rusiji kaj takega do danes ne moremo reči. Res je, da je Stalin in sovjetska vlada pozorna, zlasti kar se tiče balkanskih držav. To pa vsled tega, ker v Rusiji ne marajo, da bi omeje-ne države intrigirale proti njim, kot so to delale pred to vojno, zlasti Finska, Poljska, Madžarska in nekatere druge države. Rusi imajo popolnoma prav, da se zavarujejo proti neprijateljskim napadom. Ruska rdeča armada je veliko žrtvovala v tej vojni in prav tako sovjetsko civilno prebivalstvo. To bi moral vedeti tudi senator Brooks, ki je govoril zgoraj omenjene besede. On in njemu podobni so zakrknjeni sovražniki Rusije. Na drugi strani pa imamo ljudi, ki kriče, da bi bilo potreba ustavi-ti ruske armade, ker so že šle predaleč v notranjost Evrope in da so postali preveč vplivni. Ti so še večji tepci kot prvi. Pomisliti bi morali, kaj bi se zgodilo z zavezniki, ako ne bi ruske armade in rusko ljudstvo v taki meri pomagalo v boju proti krutim nacifaštom.

Ne bi prisegel, da je nemogoče, da bi prišlo do konflikta med zavezniki, kajti tako hujskanje ne more prinesiti nič dobrega in ne taka umazana politika, ki jo danes vodi angleški ministrski predsednik Churchill v Grčiji, Italiji in Belgiji.

O vsem tem bi lahko veliko pisal, toda naj bo dovolj za danes.

Anton Jankovich.

DELO IN APEL ZA POMOČ JUGOSLOVANOM

Conemaugh, Pa.—Zopet smo končali dobro delo, vsaj tako si večina nas misli s izjemo nekaj rojakov, ki se menda tudi s svojimi idejami ne strinjajo in ne zaupajo niti samemu sebi. Na svetu so različni ljudje, ki posedujejo različne misli in ideje. To se opazi tudi pri našem humanitarnem delu, ki ga vršimo v različnih krajih Zedinjenih držav za uboge Slovence in ostale Jugoslovane v stari domovini.

Razveseljivo je, da ni med nami veliko takih trdosrčnežev in še te, ki jih imamo, jih nadomestijo Amerikanci. Da, tudi Amerikanci so prispevali lepo obleko in v gotovih slučajih tudi denar. Obžalovanja je vredno, da imamo v naši okolici rojake, ki niso še niti centa ali par zakrpanih hlač darovali, ki vi-sijo na podstrešju in ki bi jih bil kak reven slovenski deček zelo vesel. Za tako trdosrčnost ni oproščenja. V splošnem zna vsak Slovenec ali Slovenka čitati in če čitate slovenske ali angleške časopise, bi morali že vedeti, kaj se godi po svetu in v Jugoslaviji in v kakem položaju so naši krvni bratje in kaj je naša dolžnost. Da, imamo še ljudi, ki jim ni nič drugega mar kakor biznes in zaslužek in celc želijo, da bi trajala še dolgo časa ta krvava borba, samo da bi služili denar. Taki ljudje ne storijo nič dobrega za človečanstvo, nič dobrega za skorajšnjo zmago. Edino korist, ki jo store, je pritisk vlade, da plačajo vojni davke, a če bi se ga mogli izogniti, bi to tudi storili.

Kakšen bi bil svet, če bi bilo veliko takih ljudi na njem, katerih geslo je le: "vzemi dosti, ne daj nič, ne stori nič, naj drugi dela, če boš plačal, bom naredil, če ne plačaš, nimam časa." Ali bi svet mogel pravzaprav eksistirati s takimi ljudmi? Pomislite, ako bi naš rojaki po Ameriki, ki toliko dela storijo za SANS, za JPO-SS in za druge dobrotelne organizacije, računali za svoje delo, kam bi prišli? Ne bi imeli ne SANSa, ne JPO in ne drugih sličnih organizacij.

Veseli me, ker naši rojaki ne-utrudljivo delajo in skupaj nosijo obleko za uboge siromake v stari domovini. Tudi pri nas smo bili precej uspešni z zbiranjem obleke. Da, dobili smo lepo obleko, katere je tehtala 1025 funtov. Nekateri so bile malo prašne, toda smo jih dali očistiti, kar nas je stalo \$35, koliko bo stal prevoz, ne vem. Marsikateri, ki je videl vso to lepo očiščeno obleko, je bil ganjen. Lahko bi navedel imena darovalcev, ali vseh se ne morem spomniti in ne bi bilo pravilno, da bi nekateri omenili, drugih pa ne. Radi tega se vam vsem, ki ste darovali obleko ali denar, prav lepo zahvaljujem v imenu slovenskega naroda v stari domovini! Zahvaliti se moram tudi pridnim delavkam, ki so bile tako dobre, da so si vzele čas (kajti nekatere ženske nimajo časa, čeprav nimaj kaj delati) in pregledale vso obleko, prišlele kak gumb ali popravile kaj drugega, če je bilo treba. To delo so vršile sledeče rojakinje: Albina Mrak, Mary Svete, Mary Kregel st., Mary Kregel ml., Johana Stermec, Dorothy Grabenstein (Svete), Anna Kregel in Frances Turk. Veliko sta se tudi trudili Alice Mele in Ana Ga-

brenya, ki sta toliko obleke nabrali na Park Hillu, da skoraj nisem imel prostora, da bi zlezl v avto. Ravno tako sta mi tudi nalozili avto z obleko Sophie Benchina in Mrs. Drobnic, kateri sta tudi ves dan čistili, sivali ter pridobivali precej lepe obleke. Ne smem pozabiti tudi Vi-darovanska in Johna Cegljarja, ki sta mi pomagala pri delu. To-rej še enkrat prav lepa hvala vsem tistim, ki ste darovali in pomagali. Še lepo hvalo boste pa prejeli od siromakov, ki bodo prejeli obleko vsled vašega truda in dela, akoravno ste jim nepoznani.

Kot sem že omenil v začetku, smo zopet končali dobro delo ali treba bo nadaljevati. V splošnem so rojaki v tej okolici dobroščrtni in prispevajo po svojih močeh. Do sedaj smo prispevali za te dobrotelne organizacije \$1034.66. Glavni prispevatelji so bila društva, katera so darovala kot sledi: društvo sv. Alojzija št. 36 ABZ \$175, Slovensko hranilno in posojilno društvo \$125, društvo Delavec št. 44 SNPJ \$60, društvo Sinovi Slave št. 168 SNPJ \$20, Napredne Slovence \$14.51, Bonairski lovski klub \$3, kar znese \$399. Preostanek \$635.15 so pa podarili posamezniki. Izmed vseh društev v okolici Conemaughja je le eno društvo, ki še ni ničesar prispevalo v to svrhu, dasiravno so nekateri člani tega društva darovali že lepe vsote, kljub temu bi pa društveno ime ne smelo biti izpuščeno iz vrst naprednih društev, akoravno se mogoče uradniki ne strinjajo z tejo. Dragi rojaki! Ako končno pomislimo koliko smo posamezniki prispevali od začetka pa do sedaj, je bolj majhna vsota. Razume se, v več slučajih smo prejeli od rojake več kot smo pričakovali, a v mnogih primerih je bilo pa ravno obratno. Izmed slovenskih trgovcev jih je le nekaj, ki se zanimajo za to plemenito delo, nekateri bi pa menda niti ne vedeli, če je vojna, ako ne bi pogledali zvečer v register. Tako je, dragi moj! Rojak, ki je še ves potr od garanja, podari deset dolarjev, a rojak, ki bi lahko več prispeval kakor kak ključen rudar, da prav malo ali nič. Kljub temu, dragi rojaki, lahko rečemo, da smo nekaj storili za blaginjo našega naroda v stari domovini. Denar, ki ste ga podarili v ta namen, obleko, ki ste jo darovali in delo, ki ste ga izvršili, je neprecenljivo in tega naši rojaki onstran morja ne bodo pozabili. Kako bi se, dragi rojak, počutil, ki nisi imel rca, ki nisi imel nikoli dobre vsede za delo, ki ga vršijo slo-venske dobrotelne organizacije, i nisi storil niti enega koraka niso žrtvoval niti ene same minute časa, če bi prejel pismo z stare domovine, mogoče od žene, sina, sestre, brata ali od bližnjih sorodnikov, in v katerem se bi ti zahvalili za pomoč, ki si jim jo nudili—ameriški Slovenci? Akoravno bi bil sam, ko bi čital pismo in če bi bilo ogledalo v bližini tebe, bi se sramoval pogledati vanj.

Joseph Turk, predsednik podružnice št. 28.

re slike različnih dogodkov, ki so se dogodili v naši križani Sloveniji. Predstavljajte si sliko ubogega in izstradanega otročička, kis solzami v očeh in z razprostrtimi rokami posega po koščku kruha, ki mu je bil podarjen od ameriških Slovencev. Predstavljajte si vaše rojstno mesto ali vas, kako otroci, ženske in moški stojijo nekje in z veseljem pričakujejo obleke, ki ste jo darovali vi, ameriški Slovenci. S kakim veseljem bo mati, oče, sestra ali brat zagrabil za sukno, obleko, krilo ali kaj drugega! Predstavljajte si sliko vaše sestre, matere, očeta ali kakega drugega vašega bližnjega sorodnika, bolnega, umirajočega, a prišla so zdravila od ameriških Slovencev, otela so mater, sestro ali očeta. Ali si ne predstavljate, kaj bi prišlo na misel našim materam, očetom, bratom, sestram in tudi otrokom ob času sličnih dogodiljav, ki se bodo tudi uresničili. Mislili si bodo: ali je tudi moj mož, moj brat, moja sestra, moj stric ali teta kaj prispevala za tole moko, kavo, obleko, čevlje in zdravila? Odgovor je vaš!

Joseph Turk, predsednik podružnice št. 28.

DODATEK K POROČILU

Strabane, Pa.—V mojem poročilu o prispevkih za pomožni jugoslovanski relief, ki je bilo priobčeno 5. decembra, se je vrnila pomota. Glasiti bi se moralo John Tarčel in žena in ne John Terel, dalje John Nagoda st., ne John Nagoda ml. Rudolf Oklesson pa je daroval \$5.

Mary Tomcic.

VESELICA GOSPODINJSKEGA ODESKA

Detroit, Mich.—Gospodinjski odsek Slovenskega delavskega doma na 437 S. Livernois bo priredil veselico na Silvestrov večer. Vabljeni ste vsi, da nas posetite in se razveselite z nami. Dali vam bomo dobro postrežbo. Na veselo svidenje 31. decembra zvečer.

Članica.

DODATNO POROČILO O PRISPEVKIH ŠT. 2 SANSa

Chicago, Ill.—Poročano je že bilo o kolekti za prvo pošiljatev našemu narodu v stari domovini. Ker pa smo prejeli prispevke še potem, ko je bilo poročilo že odposlano in ker se je v poročilo vrnilo nekaj pomot, pribčamo še dodatek in popravek k prvemu poročilu. Naknadno so prispevali: Društvo št. 86 SNPJ \$25, Frank Teropšič \$5, Frank Jesenik \$3, Frank Muren in Nick Mencinger vsak po \$2. Adolf Klanchnik, kateri ima svojo pralnico v tem delu mesta in kateri je bil že omenjen v zadnjem poročilu, je pripeljal še nekaj vreč spodnjega perila, srajc in podobno. To pot celo več kot zadnjič, poleg tega pa je nam poslal ček za \$100. V imenu podružnice in prizadetih, katerim je darovano, se najlepše zahvaljujem vsem darovalcem. Nekaj popravkov k zadnjemu poročilu. Izpuščeni sta bili darovalki Louise Kováčič \$10 in Agnes Benchan \$6. Glasiti bi se moralo, da je daroval \$20 Frank Cegljar in ne Frank Oglar. Pomote se lahko vrinejo pri nabi-ralcih, tajniku, v uredništvu ali pa v tiskarni, zato prosimo, ako kdo opazi v poročilu, da se kaj pravilno ne glasi, naj to sporoči na spodaj označen naslov in bomo popravili. Do sedaj smo nabrali \$682 in nad tisoč funtov obleke. Poslali smo v urad SANSa: prvič \$220, potem \$280 in pa \$162. Za prevoz obleke, katero smo nabrali tukaj, smo izročili blaginjsku skupne relifne organizacije za Chicago, Louisu Zorku \$20. To-rej skupaj \$682.

Prispevke zbiramo še vedno, zato apeliramo na tiste, ki imajo še kaj obleke in kak denar, naj pošljejo ali sporoče tajniku na spodnji naslov. Zbirališče za obleko je še vedno pri Petru Solarju, 3019 N. Damen ave., telefon Graceland 4556. Ne pozabite, da se bo vršila prireditev naše podružnice v soboto zvečer, 20. januarja, v Fletcherovi dvorani, 1638 N. Halsted st. Ves čisti prebitek je namenjen našim trpečim ljudem v stari domovini; zato smo prepričani, da boste tudi vi, ki čitate

te vrstice, gotovo navzoči ter se malo povesečili z nami. Pripeljite s seboj tudi svoje prijatelje. Prepričani smo, da lahko spravimo skupaj nekaj stotakov brez kake posebne kolekte. Postrežba, zabava in vse drugo bo kot "po navadi na naši sevrni strani mesta". O prireditvi bomo še pisali in vabili in opominjali na datum 20. januarja.

Za odbor št. 2 SANSa:
John Turk, tajnik,
2026 Sheffield ave.,
tel. Lincoln 5498.

DODATEK K POROČILU

So. Chicago, Ill.—V našem poročilu o prispevkih Istranov iz So. Chicago se je od naši strani naredila mala pomota. Glasilo se je, da je John Pelozo daroval \$20, a glasiti bi se moralo, da je daroval \$25. Toliko v dobrohotno pojasnilo.

J. Brljavac.

PRISPEVKI ZA RELIF

Renton, Wash.—Ko je tajnik našega društva št. 377 SNPJ prečital pismo od WRFASSD na redni seji dne 12. novembra, smo šli takoj na delo za jugoslovanski relief. Izvolili smo poseben odbor petih članov: Steve Cesnik, John Repouz, Jerry Skerbine, John Peternel in Ignac Laush. Zbrali smo skupaj lepo vsoto.

Prispevali so sledeči: društvo št. 377 SNPJ \$100, Slavic American Club \$50; po \$20: John Peternel, Dan Tilenda; po \$10: Steve Cesnik, John Fajer, John Požar, John Blasick, Frank Pleška, Sam Petchnik, Anton Dime (?), Lausch in žena; po \$5: Louis Matko, Mrs. Madden, Blaž Telban, Anton Kalis, Valentine Rebornik, Mike Stružnik, Peter Bisiack, Margaret Repouz, Mrs. Pershe, Joe Paulin, Mrs. Pahrnik (?), Frank Repersek, John Shemour, Mike Peterlin, John Peternel, Mrs. Konshak, Frank Hren, Frank Erzen, Jerome Crenkovich, A. A. Starnad, John McLoir, Mrs. Klemenčič, Paul Kum, Joe Arko, Mrs. Lemsek (?), John Stendord, Mike Potoshnek, Jennie Omaitis, Stanley Mosel, A. L. Major, Ferdinand Pecnik, Louis Krezak, Mrs. Cook, John Erzen, John Ogrich; \$4 neimenovani; Jack Vorsnik \$3; Anton Oneck \$2.50 in enako J. F. Stornard in Mr. Sturem.

Po \$2: Gus Bolden, Jerry Skerbine, Louis Fink, Joe Fink, Louis Marvich, Urban Mezek, Fred Zevord, John Podrimzik, Mrs. Levar, Anton Valotich, Frank Bernik, Mrs. Potočnik, Mrs. Pecardo, Mrs. Gorjup, Frank Ceteznik, Evano Omaitis, Ann Peternel, Evelyn Peternel, Mrs. F. Major; Mrs. Plavec \$1.50. Po \$1, Mrs. Sapan, Rudolf Petchnick, John Warhol, Mrs. Maynick, Annie Kuharic, Victor Mraule, L. Muhich, Mrs. Champa, L. Champa, Vido Udovšek, Mike Mlakar, Joe Plut, John Skufca, Mrs. Bernik, Mrs. Falls, Mildred Omaitis, Helen Ceteznik, Martin Sapan, Mrs. Horwey.

Skupna vsota znaša \$525, ki smo jo poslali v New York organizaciji WRFASSD. Ako sem pomotoma izpusil katerega izmed darovalcev, naj mi oprostite, kajti pobiranje prispevkov ni lahko delo, ker imajo rojaki različna mnenja in nekatere je težko prepričati, da bo denar prišel v prave roke in za tiste, za katere je namenjen. Seveda, nekaterim tega ni zameriti, ker imajo slabe izkušnje še iz zadnje vojne. Toda danes je taka bojažen neupravičena, kajti na čelu naših organizacij imamo zaljubljen in pošten voditelj. Ako bi se zgodilo, da bi kateri skušal poneveriti te prispevke, ki so namenjeni bratom in sestram v stari domovini, ki stradam in v splošnem veliko trpe, potem bi zaslužil, da ga zadene najhujša kazen.

Dne 5. novembra je govoril v Seattle, Wash., Thomas Babin in razlagal situacijo v stari domovini. Dejal je, da je tam čez 200.000 otrok v starosti med enim in šestim letom, ki niso pili mleka že čez dve leti. Bratje in sestre, ali ni to strašno, ko nimajo otroci ne mleka in ne kruha! Pomagajmo, kar naj-več moremo! Še nekaj: z delom pojdimo naprej in nadaljujmo z nabiranjem obleke in denarnih prispevkov. Moje mnenje je, da bi moralo vsako društvo podve-čani, da boste tudi vi, ki čitate

Slika z vzhodnega bojišča—iz Vzhodne Prusije. Ruska teška artilerija se pomiče naprej preko reke pri Schirwinditu.

Mogoče se res zgodi...

Edgar Ansel Mowrer je v Chicago Sunu z dne 21. dec. objavil duhovito satiro, v kateri napoveduje, da bo Roosevelt nastopil v Angliji na sličen način kot zdej nastopa Churchill v Grčiji. Ameriško oboroženo silo bo pognal v akcijo, ako pride v Angliji do revolucije. To bo storil za obrano "reda in miru" pa "legitimne" vlade—angleške monarhije.

Kaj takega se lahko zgodi, kajti ta Maurerjev privid ni prazen. V primeru revolucije v Angliji se bo tudi naš predsednik hitro spremenil v ameriškega Churchilla.

(Dalje na 3. strani.)

Zapisnik seje gl. odbora JPO-SS

vršiče se dne 14. novembra 1944 v prostorih glavnega urada SNPJ, Chicago

(Nadaljevanje)

Nato Zalar vpraša Rogelja, če more on (Rogelj) dati odboru jamčino ali kako zagotovilo, da bo blago, ki bi znalo biti kupljeno z denarjem JPO-SS, tudi v resnici dostavljeno slovenskemu narodu v stari domovini. Poudarja, da je odborova dolžnost upoštevati točko, označeno v izjavi, ki je bila sprejeta ob času, ko se je JPO-SS ustanovil, in ko se je posebno točko, ki določuje, da mora odbor paziti, da JPO-SS nihče ne izkoristi v kakšne politične ali druge namene. Dalje opozarja Rogelja na članek — "Ameriškim Slovincem," ki ga Janko Rogelj kot direktor publicitete pripravil in je bil v listih priobčen 2. julija 1941; ki se deloma glasi:

"Po sklepu odbora slovenske sekcije JPO se bo denar, ki ga bodo Slovenci nabrali za slovensko sekcijo, porabil SAMO za naše uboge in trpeče Slovence v starem kraju, kakor hitro bo mogoče temu narodu zanesljivo in točno pomagati samo onim, za katere bo ta denar nabran v Ameriki. Odbor slovenske sekcije JPO-SS, katerega tvorijo odborniki devetih slovenskih bratskih organizacij, se zaveda svoje velike dolžnosti, zato mu prav lahko zaupate vaše denarne prispevke."

To je bilo zagotovilo, ki je bilo narodu dano, ko smo pričeli zbirati prispevke. Ko se priporočilo združenju JPO-SS z WRFASSD in izročitev denarja tej novi organizaciji, ali se s tem izpolnjuje narodu dano obljubo? Zakaj ne držimo besede, ki je bila narodu dana? Jaz ostanem na stališču, kot sem ga od ustanovitve JPO-SS do danes zastopal in sem odločno PROTI združitvi in tako tudi proti temu, da bi se kaj denarja naše pomožne akcije izplačalo WRFASSD.

Kaj se zbiranja obleke tiče, je vse O.K. Tudi jaz bom prav z veseljem k temu pomagal. In če bo vsakdo storil svojo dolžnost, se bo nabralo več obleke in raznih potrebščin, kot jih bo mogla ena ladja odpeljati, in to brez da bi morali v ta namen rabiti denar iz blagajne JPO-SS.

Brat Gornik pravi, da je glavni odbor SDZ odobril, da se nekaj denarja da takoj, toda ne vse, ter da je njemu kot zastopniku prepričan, da rabi svojo razsodnost glede tega. Misli, da bi za začetek zadostovalo, ako dovolimo deset tisoč dolarjev.

Br. Ermenc poroča, da so našli iz milwaukee nasebine že poslali \$3000.00 skupnemu odboru v New York in na rokah imajo še \$800.00. Dostavlja, da je bil 5. novembra v Milwaukeeju velik shod, na katerem so sodelovali Slovenci, Hrvati in Srbi, ter da je skupna kolekta za Združeni odbor znašala \$7,862.00. On je bil že na zadnji seji za to, da se izplača iz sklada JPO takoj \$50,000.00 in pošlje v New York za nakup zdravil in medicinskih instrumentov, kar v starem kraju, kakor se trdi sedaj, najbolj nujno potrebujejo.

Tajnik Zalar vpraša Ermenca, koliko je njegova organizacija prispevala v blagajno JPO-SS. Ermenc odgovori, da je njegova organizacija darovala \$100.00.

Br. Jurjovec pravi, da je iz prejetih informacij in vsega, kar smo dobili v zvezi s tem, lahko vsem dovolj jasno, kako velika potreba je v starem kraju ter da je sedaj prišel čas, ko ne samo da lahko pomagamo, temveč moramo pomagati, in to čim prej mogoče. Sedaj, ko pride jugoslovanska ladja, da naloži v Ameriki razne potrebščine, se nam nudi taka priložnost in klicu za takojšnjo pomoč se moramo odzvati tudi mi. Vidi, da ni razpoloženja, da bi glasovali za celo vsoto in zato predlaga, da se nakaže \$35,000.00 in pošlje v New York za nakup zdravil in medicinskih instrumentov. Br. Rogelj podpira.

Sestra Erjavce pravi, da je tu treba najti primeren izhod ali kompromis ter v to svrhu predlaga sledeče:

na, in ako je potreba za pomoč v resnici tako velika, kakor se nam tu opisuje, potem stvim predlog, da se vpraša SANS, ki je skoraj že dovršil svoje delo na političnem polju, da prispeva za United War Relief of Americans of South Slavic Descent vsoto \$15,000.00. Dalje se naj vpraša Jugoslovansko republikansko združenje, ki tudi še vedno drži od zadnje vojne vsoto \$15,000.00. Ako ti dve organizaciji pristaneta in prispevata za takojšnjo pomoč, se bosta pokazali, da sta iskreni in v resnici želita svojemu narodu doma pomagati, in potem naj JPO-SS tudi pristane in prispeva iz blagajne vsoto \$30,000.00.

Le pod tem pogojem se naj iz blagajne JPO-SS prispeva v takojšnjo pomoč. Toliko naj bi bilo za prvo silo. Naš narod doma še ni ves oprošten verig; morda bo vzelo še mesece, predno bomo slišali tisto zaželjeno novico, da so Nemci odšli iz Slovenije. Ko pride tista ura, bodo tudi gledali na nas za nadaljnjo pomoč. Narod, ki še vedno ječi pod Hitlerjevo peto, je nadvse usmiljen vreden. Marsikateri ni mogel uiti v gore. Godi se jim morda huje kot onim, ki se bojujejo v partizanskih vrstah. Med temi gotovo najdemo matere z otroci, starčke in onemogle. Vsem tem ni bilo mogoče pobegniti pred Nemci. Morali so ostati doma, naglede, kaj se z njimi dogaja in koliko zasramovanja in grozote morajo prestopiti pod komando nacijev. Za one, ki so že prosti, naj se izroči iz blagajne JPO-SS vsoto \$30,000.00 pod zgoraj omenjenim pogojem, ostali del se pa mora obdržati v blagajni za nadaljnjo pomoč onim, katerim bo šele čez več mesecev zasijala zarja prostosti.

Br. predsednik pravi, da ne smatra, da je to kompromisni predlog in da mi nimamo pravice narekovati drugim organizacijam, kaj imajo storiti. Ker pa je predlog podpiran in se slika zahteve, da se naj o tem glasuje, gre predlog sestre Erjavce na glasovanje. Za predlog so odani 3, proti 4 glasovi.

Nato se glasuje o predlogu br. Jurjovca, ki dobi 4 glasove — štiri glasove pa proti ter ni sprejet.

Odpre se ponovno razprava o tem vprašanju. Brat Gornik meni, da bi ne bilo prav, ako ne bi prav nič dali in vpraša br. Jurjovca, če bi bil on za manjšo vsoto, recimo \$25,000.00. Sledenji odgovorja, da bi tudi za to glasoval. Nakar br. Gornik predlaga, da se za enkrat nakaže \$25,000.00 in pošlje združenemu odboru v New Yorku za nakup zdravil in zdravstvenih instrumentov. Br. Jurjovec podpira, nakar predsednik da istega na glasovanje. ZA so glasovali: Gornik, Jurjovec, Rogelj, Erjavce, Wedic. Br. Zalar se je vzdržal glasovanja. Predlog Gornika je torej sprejet.

Nato predsednik zaključuje dopoldansko sejo.

Popoldnanska seja
Predsednik Cainkar otvori sejo ob 2:15 popoldne. Navzoči so

vsi, kot na dopoldanski seji. Zastopnik Rogelj stavi predlog, da se želja Josephine Zakrajšek upošteva kot ona to zahteva v svojem pismu, to je, da se njen glas doda k našemu glasovanju. Jurjovec podpira predlog. Sledeči razprava. Glasovanje: Za predlog Rogelj in Jurjovec, ostali pa proti in ni sprejet.

Cainkar ponovno predloži drugo resolucijo, ki je tudi bila predložena že na seji oktobra 1944 in predvideva, da se pridružimo WRFASSD ter ponovno razlože, kakor jih je navedel že na isti seji. Rogelj podpira. Sledeči razprava. Za resolucijo glasujejo: Cainkar, Jurjovec, Ermenc in Rogelj. Proti resoluciji glasujejo: Zalar, Wedic, Erjavce in Gornik.

Ermenc se oprusti, ker mora odpotovati domov.

Nato br. Rogelj stavi predlog in blagajnik Jurjovec ga podpira, da se razpiše glasovanje na vseh deset podpornih organizacij, ki tvorijo JPO-SS, in tudi da na glasovanje vsem lokalnim odborom JPO-SS, ki naj odločijo, ako se naša pomožna organizacija pridruži Vojnemu pomožnemu fondu Amerikancev jugoslovanskega porekla.

Predlog je soglasno sprejet.

Nastane vprašanje, komu se izroči denar. Naroči se blagajniku, da izroči ček za \$25,000.00 blagajniku WRFASSD, bratu Mirku G. Kuhlu s pripombo, da se s tem denarjem nakupijo potrebščine in pošljejo izrečno Slovincem v starem kraju.

Predsednik zaključuje sejo ob 4. uri popoldne.

Vincent Cainkar, predsednik, Joseph Zalar, tajnik, John Gornik, zapisnikar.

Glasovi iz nasebin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

ti pomožno akcijo, kot jo je podvezelo društvo št. 377 SNPJ v Rentonu, Wash.

Na koncu pa se najlepše zahvaljujem darovalcem za prispevke in nabiralcem za trud.
John Peterne, blag. št. 377 SNPJ.

KAKO SMO ZBIRALI PRISPEVKE V ROUNDUPU, MONTANA

Roundup, Mont. — Članstvo tukajšnjega angleško poslujočega društva št. 700 SNPJ se je zbralo za zbiranje obleke za staro domovino. V kratkem času smo znesli skupaj 890 funtov robe. Vse je šlo gladko, le z odpošiljativjo smo naleteli na ovire.

Ker nismo vedeli, koliko časa bo čakala ladja v newyorški lučki, smo postali robo za ekspresom, toda ekspres je stal \$75.70, mi pa nismo imeli denarja. Kaj nam je bilo storiti?

K menim je prišel brat Polak, mi povedal o zadregi glede denarja in me vprašal, ako bi hotela iti okrog rojakov in zbrati skupaj dotično vsoto. Dejala sem mu, da sem pripravljena iti okoli, samo naj dobi še eno žensko, da bi šli skupno okrog rojakov. Poslala sem ga k Mary Klanšek. Mary se je malo bala iti ponovno kolekstat, kajti v Roundupu smo že trikrat zbirali za Jugoslavijo.

Drugo jutro sem vzela Lizo iz garaže, ji naročila, da ne sme

biti preveč požrešna, nato pa sem se odpeljala k Mary Klanšek. Ona je bila že pripravljena, nakar sva se odpeljali na lov. Jaz s košaro za denar, Mary s svinčnikom in polo papirja. Domislila sem se na čase, ko sem šla v okolici Ribnice po vaseh prosit za darove za pogorele.

Moj mož je dejal, naj vzamem s seboj \$5, da bo boljši pričetek. Enako je storila tudi po svoji moči prijateljica. Prejšnji večer sva se z možem napotila v Klein k tajniku društva št. 133 Jacku Jellarju. Njegova žena nam je dala \$1, Mrs. Golob iz Roundupa tudi \$1 in tako sva imeli z Marynim dolarjem skupaj \$8. Dober začetek.

Kam najprvo? V sodnijo. Tam sva dobili \$2.50. Obiskali sva nato Johna Widica. On in njegova žena sta darovala po \$1, neki Ribenčan, ki sva ga srečali pri tem rojaku, je dal pa 50c. Nekdo pa je dejal, da je dal za jugoslovanski relief dva para dobrih čevljev, sedaj naj da pa še denar. No, in dal je \$1. V treh urah sva nabrali blizu \$80, obenem sva tudi prodajali vstopnice za ples društva št. 700 SNPJ.

Potem je prišel čas za kuhanje večerje, zato sva se odpeljali na dom Mary Klanšek, kjer sva prešteli nabrani denar. Zbrali sva skupaj \$48.63. Ker je zbirala denar tudi tajnica omenjenega društva, smo kmalu zbrali potrebno vsoto. To je bila edina pot, da smo prišli do denarja, ki smo ga potrebovali za odpošiljatev obleke v New York. Bolje je denar držati kakor loviti ga.

Dobro je, da vpletemo med naša poročila o prispevkih nekaj dvotipov, kajti mnogi so menja, da je v Prosveti preveč dopisov oziroma poročil o prispevkih. Sicer pa bo zopet drugače.

Na koncu želim srečno novo leto vsem čitateljem Prosvete in prav tako slovenskim vojnim ujetnikom in da bi bilo že enkrat konec vojne ter da bi zopet zavladal resničen mir po vsem svetu!

Z Mary Klanšek se lepo zahvaljujema vsem onim, ki ste tako velikodušno darovali v pomoč našim bratom in sestram, ki danes toliko trpe v stari domovini. Denar sem izročila še tisti večer Franku Polaku, da ga izroči na pristojno mesto. Mislim, da bo on postal v časopis imena darovalcev za priobčitev.

Frances Golob.

POROČILO O PRISPEVKIH

Auburn, Ill. — V tej nasebini so nadalje prispevali za rezeve v Sloveniji oziroma v Jugoslaviji sledeči:

Družina Krivec iz S. Standarda, Ill., \$10; po \$5: Mary Spiser, Frank Spiser; Paul Voic \$3; Frank Svajgar (Taylorville) \$1; po 50c: Surface Drug Co. in Otto Mau. Skupaj \$25.

Vsem darovalcem se v imenu slovenskega trpečega naroda najlepše zahvaljujem. Ta vsota je bila odposlana v SANSOv urad v Chicago. Denarne prispevke še vedno sprejemam, ne pa oblek ali čevljev, kajti prva odpošiljatev je bila že odposlana. Ako pa dobimo prošnjo, da bi ponovno zbirali obleko, potem bomo šli zopet na delo.

John Homez, tajnik št. 96 SANSa.

POPRAVEK K POROČILU O PRISPEVKIH

Murray, Utah. — V zadnjem poročilu o prispevkih za War Relief Fund of Americans of South Slavic Descent, ki smo jih zbrali v tej nasebini, je bila pomota v imenovanju imen prispevateljev.

Darovali so sledeči po \$5: Mrs. Okoren, Mike Snoy, Mary Pucihar, Mrs. Tezak, Math Laurich, Math Shober, Louis Zaloznik in Vince Truden. Mary Branisei \$3.

Po \$2: Mary Kastelic, Frank Levnik, John Selas, Jany Kuzner, Dorothy Subik, Frances Zuzel, Mrs. Bergant, Mrs. Simcich, Mrs. Fotheringham, Theresa Hoffman in Dan Skala. Mary Baker \$1.50.

Po \$1: John Petrovič, Mrs. Elizabeth, Anne Hochevar in Elizabeth Stepan. Skupaj \$70.50.

Okoren in Truden.

IZ URADA Slovenskega ameriškega narodnega sveta

3935 W. 28th Street, Chicago, Ill.

Izjava bivšega ministra Snoja
Ker je v Ameriki še nekaj Slovencev, ki se z vsemi štirimi upirajo priznati dejstvo, da so nekdanji politični voditelji v Sloveniji izgubili igro, kateri bi jim nazaj pridobila vodilna mesta in priliko za nadaljnje izkoriščevanje slovenskega naroda — status quo ante bellum — ter se norčujejo ne samo iz uspehov, ki ki je za tako velike žrtve izvajalo osvobodilno gibanje, temveč tudi iz vseh onih, ki so na kateri koli način pobijali ogromno propagando nerresnice, s katero so protinarodni elementi na terenu ali v inozemstvu nad dve leti slepili svetovno javnost in vzle njihovi ponesrečeni igri še nadalje barvajo nekatere nezavedne ljudi, bomo še nadalje objavljali protidokaze o njihovih trditvah.

Pred kratkim smo objavili radiogovore dr. Lojzeta Kuharja, enega izmed voditeljev Slovenske ljudske stranke, ki je v imenu te stranke in osebno kot katoliški duhovnik in Slovenec obsoil izdajalsko početje bivših kolegov in članov v Ljubljani. Priznal je, da so voditelji stranke zapeljali narod v civilno vojno, v bratomorno borbo ob strani zločinskih okupatorjev ter je ugotovil, da je skrajni čas krivično popraviti in rešiti, kar se še da rešiti. Mi ne bomo debatirali, ali je bil bivši minister Franc Snoj poslan v Slovenijo, da izvede to nalogo — iz "ljubezni" do osvobodilne fronte, ali ker je stranki pričela voda teči v grlo. Na to vprašanje bodo odgovorili odgovorni faktorji v stari domovini. Zanima pa nas, kakšne razloge za svoj povratek v Slovenijo je podal Snoj in valed tega objavljamo v celoti tozadnji članek, ki je bil priobčen v "Slovenskem poročevalcu" št. 29 dne 3. oktobra 1944. Glasi se:

Prva izjava in posiv Franca Snoja

Kot je naši javnosti že znano, je izvrševalni odsek osvobodilne fronte (IOOF) pristal na ponudbo, da pride gospod Snoj na osvobojeno slovensko ozemlje. Izvrševalni odbor je na to ponudbo pristal zato, da lahko bivši minister Snoj švabobrancem in sredinskim spekulantom z osvobodjenega slovenskega ozemlja pove, da je njihova bitka izgubljena. Gospod Snoj je podal sledečo prvo izjavo in poziv:

"Dne 21. avgusta t. l., ko sem bil še v Londonu, sem se odločil, da se pridružim osvobodilnemu gibanju, ki ga vodi narod v domovini, ker sem se prepričal, da samo tako lahko prav in resnično pomagam in sodelujem pri končni in popolni osvoboditvi domovine. Spoznal sem, da je Osvobodilna fronta tista sila, ki je znala organizirati vse pozitivne narodne moči in jih združiti v odpor, ki mu na svetu ni enakega. Uvidel sem, da so se vse prejšnje jugoslovanske vlade v ubežništvu oddaljile od hotenja in stremelje narodov v domovini, da niso razumele ali hoteli razumeti splošnega odpora jugoslovanskih narodov proti okupatorju in jih borbe za osvoboditev in demokratično ureditev nove Jugoslavije. Res je, da si v inozemstvu, daleč od domovine, ob pomanjkanju poročil ali ob poročilih, ki so si diametralno nasprotovale, dolgo nismo mogli ustvariti prave in resnične slike o položaju doma. Toda končno so nastopila dejstva, ki niso več propaganda, več prikrievanje ali zavijanje resnice, ampak dejstva, ki vsakemu Slovincu narekujejo, da se odloči ali za borbo, ali za sodelovanje z okupatorjem, ko ni več čukanjanje neke sredine, ampak samo eno — ali si z narodom, ali pa z okupatorjem proti narodu.

Ta dejstva so — na eni strani Osvobodilna fronta z vso svojo borbo, s svojimi slovenskim in federalnim jugoslovanskim programom, s svojimi jaanimi in odločnimi zahtevami glede naših mej na Primorskem in Korškem, z demokratično izvedbo narodne oblasti, ki se na osvobodjenem ozemlju tudi dejansko izvaja in s polno in odkrito podporo zavezničev, ki so to borbo Osvobodilne fronte priznali in narodno osvobodilno vojsko priznavajo kot svojo zavezniško

vojsko. Na drugi strani pa — krog ljudi, ki so pod krinko borbe proti komunizmu šli tako daleč, da so radi te borbe zastavljali osnovne in bistvene narodne interese, sprejeli da okupatorja orožje in prisegli, da se bodo skupaj z okupatorskimi silami borili proti narodni osvobodilni vojski.

To so dejstva, ki dovolj jasno govore in zahtevajo odločitev od vsakogar, ki še stoji neodločen in tudi od onih, ki so zavedeni ali so morda celo proti svoji volji danes še v vrstah Rupnikovih domobrancev. Odkrito priznavam, da je na mene, poleg vseh ostalih dejstev, baš prisega, da se bodo domobranci borili skupno z okupatorskimi nemškimi silami proti svojim lastnim ljudem, proti narodni osvobodilni vojski, bistveno vplivala na mojo odločitev. Ne kot Slovenec in tudi ne kot katoličan, nisem mogel in smel več stati pasivno ob strani, ko se del slovenskih ljudi s prisego zaveže, da se bo boril ramo ob ramo z okupatorjem, ki je imel in ima smrt našega naroda v svojem načrtu in programu.

S to in tako odločitvijo sem storil samo to, kar sta mi narekovali moja vest in pa dolžnost do naroda, ki mi pripadam. Odšel sem iz Londona na teren, na osvobojeno ozemlje predvsem za to, da bi s svojo navzočnostjo pomagal, da bi čim več ljudi, ki se še niso odločili, ali pa so v vrstah domobrancev, prešlo in se priključilo narodni osvobodilni borbi. Vplivati in pomagati sem hotel, da se reši čim več slovenskih življenj in da se reši še večje nesreče vse one, ki so nepoučeni ali zavedeni še vedno v vrstah domobrancev v borbi proti interesom lastnega naroda. Med mojim potovanjem pa je prišlo do znanega poziva maršala Tita, ki je določil 15. septembra kot skrajni rok za vključitev v osvobodilno gibanje in ki vsem, ki se bodo po tem roku še borili v vrstah domobrancev, jasno pove, da bodo postavljeni pred vojaško sodišče in najstrožje kaznovani.

Po tem pozivu maršala Tita ni več časa za razmišljanje in razgovore. Osvobodilna fronta je močna dovolj, da kakih razgovorov in kompromisov tudi ne potrebuje. Še vedno pa je čas, da vsak posameznik in vrstah domobrancev premisli in uvidi svojo zmožnost, da preide na stran narodno-osvobodilnega gibanja in se preda narodni osvobodilni vojski in tako zmanjša svojo osebno odgovornost in kazen, v gotovih slučajih pa celo reši kazen, kakor je to v pozivu maršala Tita tudi predvideno. Oni pa, ki so še vedno neodločeni, pa se naj tudi odločijo in z izpolnitvijo svoje državljanske dolžnosti pripomorejo k čim prejšnji osvoboditvi in da tako zmanjšajo svojo odgovornost, ker so s svojo neodločnostjo in nepredeljenostjo hote ali nehote dajali podporo in moralno oporo vsem onim, ki se v vrstah domobrancev bore proti narodni osvobodilni vojski.

Treba pa je hitre in temeljite odločitve. Položaj se hitro razvija in dogodki gredo neizprosno in logično svojo pot. Na osvobojenem jugoslovanskem ozemlju je vzpostavljena narodna oblast. Ta oblast, ki je izšla iz naroda samega in je njena utrditev v narodu samem, je danes priznana ne samo od kralja in vlade dr. Šubašiča v Londonu, ampak je priznana tudi mednarodno od zavezničev in je zaman vsako upanje onih, ki so računali ali še računajo na okupatorjo Jugoslavije po zavezniških in so v tem videli izhod iz zagate, v katero so prišli zaradi svoje neodločnosti ali pa zaradi sodelovanja z okupatorjem. Okupacije Jugoslavije ne bo, s tem naj nihče ne računa. Jugoslavija se osvobojuje in se bo osvobodila sama. Vaak dan se osvobojeno ozemlje širi in veča. Edinec narodne osvobodilne vojske stoji danes (ob času tega govora) pred Belgradom in Zagrebom, veliki deli Slovenije so svobodni. Primorska in Štajerska sta enodolno na strani narodne osvobodilne borbe in Osvobodilne fronte in blazno je misliti, da bo nekaj tisoč ljudi v Ljubljani in njeni

neposredni okolici moglo vplivati na tok dogodkov in spreminjati njih smer.

Priznajte napake in krivdo vsaj v tem poslednjem trenutku, zapustite okupatorja in izvajte posledice, ne ovirajte narodne osvobodilne vojske, ki prav v tem času bije odločen boj za naše meje na Primorskem in Korškem, in prijavite se najbližnji edini narodne osvobodilne vojske Jugoslavije.

Franc Snoj, l. r."

V bližnji bodočnosti bomo objavili podatke o veliki zaroti proti Jugoslaviji in za eksploatacijo njenega naravnega bogastva, ki so jo kovali v Londonu razni jugoslovanski vladni predstavniki v zvezi z različnimi uradnimi in zasebnimi krogi. Iz tega bo ravnidno marsikaj, posebno pa ogromne ovire, na katere je nateleto osvobodilno gibanje Jugoslavije in vzroki za to. — Puca zora, bit će dana!

Mirko G. Kuhel, tajnik.

Posvetovanja med državami Amerike

Argentina ni dobila povabila

Washington, D. C., 27. dec. — Združene države in večina latinskih republik so se izrekle za sklicanje konference zunanjih ministrov, na kateri naj bi se vršila posvetovanja in diskuzije o našljih problemih. Doznavamo, da Argentina ni dobila povabila, naj se udeleži konference.

Argentina se še vedno upira pritisku s strani Amerike in latinskih republik, naj pretrga odnose z Nemčijo in Japonsko. To je eden izmed vzrokov, da ni bila povabljen na konferenco.

Sklicanje konference je predlagala Mehika. Ona je zavzela stališče, da je konferenca potrebna. Poleg problemov, katere je vojna potnila na površje, naj bi se vršila tudi diskuzija glede ustanovitve mednarodne organizacije za vzdrževanje in zaščito miru v povojni dobi.

Državni departament je naznanil, da se je večina ameriških držav izrekla za sklicanje konference.

Rusi popravljajo naprave vodnih sil

Moskva. — (ONA) — Bori Vedenejev, pomočnik komisarja za električne naprave, je izjavil te dni, da bo električni sistem v osvobojenih ruskih predelih na svoji stari predvojni višini v teku prihodnjih dveh let. Kaj to pomeni, je razvidno iz dejstva, da je sistem v južni Rusiji daljšal letno preko 10,000 milijonov kilovatnih ur. Nemci so na svojem umiku vse popolnoma porušili.

Obnova pa bo izvedena v še mnogo večjem obsegu kot je poprava starih elektrarn. Od leta 1945 naprej nameravajo Rusi podvojiti obstoječe naprave.

V Prosveti so dnevne svetovne in delavske vesti. Ali jih čitate vsak dan?

DELO DOBE HIŠNICE "JANTRESSES"

Zenske za čiščenje Delovne ure od 5:30 popoldne do 12. ure večer. Vojno nujna industrija. Rabimo tudi pomočnice v jedilnici

VPRAŠAJTE pri ILLINOIS BELL TELEPHONE COMPANY

"EMPLOYMENT OFFICE" ZA ŽENSKE

Street Floor 309 W. Washington Street

Philip Murray, predsednik CIO, in Sidney Hillman, načelnik odbora za politično akcijo na konvenciji Odbora za industrijsko organizacijo.

RDEČA KOKARDA

Roman iz velike francoske revolucije

STANLEY WEYMAN

(Nadaljevanje)

Slutil pa sem njih pomen, ker sem videl, da so se tisti, ki so bili med nama, s porogljivim izrazom ozirali name. Že sem se jel pripravljati, kako bi se najbolje držal v spopadu, ki se mi je zdel neizogiben; a tisti trenutek smo prišli iz tesnega prehoda na veliki trg, ki je ležal za dve stopnici niže — in prizor, ki se je ponudil mojim očem, je bil tak, da sem mahoma pozabil na svoje nasprotnike.

ČETRTO POGlavJE

Prijatelj ljudstva

Jaz nisem edini ostrmel nad tem prizorom, ki so mu dajale pravkaršnje zlovesče novice čisto poseben pomen. V Franciji takrat še nismo poznali množic, stoletja in stoletja je zadoščalo že pojavljanje poedinca, karkoli je bil, kralj, kardinal, škof ali velikaš, in že pogled njegovih oči, da se je množica skrila pred njim pod zemljo in se nizko klanjaje razbežala na vse strani. Toda zdaj je vstajala pred našimi očmi mrzla in turborna zarja novega dne. Da nismo vedeli tega, kar smo vedeli, to je, današnjih novic, ali če jih ljudstvo ne bi bilo vedelo, bi bil učinek nemara na obe strani drugačen. Bodi kakorkoli, ogromna množica, ki je polnila vsa širino in globino trga, se v svojem prežečem in pretečem molčanju nikakor ni zdelo oplašena. Narobe, mi smo osumljeni in odreveneli na mestu in vsak izmed nas je pogledoval soseda, kakor bi hotel uganiti njegovo misel.

Stopili smo bili iz sence veličastne katedrale, ki se je dvigala nad nami. Večina naših ljudi je bila vajena, da je sto seljakov vztrepetalo, če so se trenili z obrvmi. A vsa ta starodavna pokornost se je bila mahoma zamajala, prav kakor da so pariške vesti izpodkopale temelje družbe.

Množici na cahorskem trgu je bilo daleč do trepetanja. Z molkom, ki je bil zlovesč od prejšnjega krika, nam je vračala pogled za pogled. In to še ni bilo vse: ko smo krenili naprej, se nam ni nihče umaknil in tisti izmed nas, ki so bili že ob znožju stopnic, so se morali ogniti najgostejše gneče, da so mogli v gostilno.

Mi, ki smo bili za njimi, smo to opazili in ni mi treba omeniti, da nam je šlo do živga. Bili smo plemiči svoje pokrajine; toda s številom nas je bilo samo dve sto in med nami in "Tremi kralji" med nami in našimi konji in služabniki se je širilo tisočglavo jezero mrkih obrazov in molčečih ljudi.

Ni čuda, da je ta nevidni prezir za nekaj časa odvrnil moje misli od gospoda d'Harincourta in njegovih namenov. Posamič smo se morali spuščati s stopnic; naša tanka procesija se je brez glorioze pomikala ob množici, ki je z zaničevanjem odgovarjala nemenu izzivanju gosposkih pogledov. To prvo zmagoslavje ljudstva, ki je bila privilegirancem prvi korak v propast, je ohranil Cahors v živem spominu. Štiri besede so ga bile povzročile. Besede: "Ba-stilla je pala!" so bile strnilne razkropljena kr-dela v celoto in napravile iz njih to, kar smo zdaj videli pred seboj: ljudstvo.

V takih okolnostih zadošča že najmanjša iskrica, da nastane eksplozija. In iskricice ni bilo treba dolgo čakati. Gospod de Gontaut, visok in mršav stavec, sodobnik pokojnega kralja, je bil nekaj korakov pred menoj. Ker je šepal, se je opiral na palico in po navadi tudi na komolec svojega sluga. Tisto dopolne pa lakaja ni bilo in gospodu Gontautu je bilo zelo nevarno, da je moral zaviti okoli trga, namestu da bi bil krenil naravnost. Vendar pa ni bil tako nespamet, da bi se poizkusil pre-riti skozi gnečo; in vse bi bilo, šlo posreči, da mu ni neki razcapanec — morda nehote — z

broc izpodnesel palice. Gospod baron se je ves besen in z naježenimi obrvmi okrenil in ga je udaril s palico po glavi.

"S poti, surovina!" je kriknil, tresoč se od jeze in pripravljen, da ponovi udarec. "Če bi te le mogel ujeti, bi ti kmalu naučil..."

A v tem je razcapanec pljunil nanj.

Gospod de Gontaut je zaklel in v besni togoti prismočil neotesancu več udarcev zaporedoma; koliko jih je bilo, nisem mogel prešte-ti, čeprav nisem stal daleč od njiju. Prostack ni niti pomislil na to, da bi bil vrnil udarce, ampak se je umaknil, oplašen po gnevu starega plemiča. Toda tovariši, ki so stali za njim, so ga s krikom: "Nesramnost! Doli s plemstvom!" pahnil naprej, tako da se je zaletel v gospoda de Gontauta. Od sunka je baron izgubil ravnotežje in telebnil po tleh.

Prizor se je odigral tako naglo, da smo samo neposredni sosedje, Saint-Alais, oba Harincourta in jaz, opazili njegov padec. Množica mu najbrže ni hotela bogve kaj zlega, ker še ni bila izgubila vse pameti. Toda jaz sem bil še pod dojmom žalostnega konca gospoda de Lau-naya in sem v razdraženosti svoje domišljije menil, da strežejo gospodu de Gontautu po življenju. Videč, da je stavec pal na tla, sem skočil k njemu, da bi mu pomagal.

A Saint-Alais je bil urnejši od mene. Z gnevom, ki ni bil nič manjši od Gontautovega, je planil na napadalec, pograbil ga, tresčil ga med izzivače in pomagal gospodu de Gontautu na noge; nato je izdrl svoj meč in z umetnostjo dovršenega borilca blisnil z iskrenjo se ostrino sem in tja, tako da se je prostor okoli njega mahoma izpraznil in so se najbližji ogorčenci s presunljivimi krikom in kletvinami razpršili na vse strani.

Po nesreči je zadel enega izmed njih. Tisti človek ni bil opasno ranjen, a vendar se je veka-je sesedel na tla, in ko je truma začela nje-govo vpitje, se je njeno razpoloženje zdajci izpremenilo. Kriki, ki so dotlej izražali bolj porok nego kaj drugega, so se izprevrili v besno rjovenje. Težko poleno je priletelo markizu v prsi, tako da mu je za trenotek zmanjkalo sape. Čez dve sekundi je sicer planil za storilcem, a ta se je spustil v beg in množica se je z zmagoslavnim krikom strnila za njim. Saint-Alais ni ostalo drugega, kakor umakniti se ali pa pobijati ljudi, ki mu niso bili ničesar storili.

Z jedko besedo se je obrnil in spravil meč v nožnico. Toda komaj jim je pokazal hrbet, ga je zadel v glavo kamen in ga vrgel na obraz. Ko je množica videla njegov padec, je zatulila in pol tucata ljudi se je zagnalo proti njemu, da bi ga poteptali z nogami.

Ljudje so izgubljali pamet; to pot se nisem več motil, zakaj resnično jim je plapolal v očeh zločin. Blejanje tistega, ki ga je bil markiz oprasnil z mečem, jih je spravljalo ob vsa razsodnost; čeprav je izviralo bolj iz strahu nego iz bolečine. Eden izmed Harincourtov je podrl najsprednjega, a s tem jih je pripravil v še hujšo besnost, nikar pa da bi se ga bili ustrašili. Kakor bi trenil, je bil pretepen do polmrtevga in vržen nazaj, in truma je planila na svojo žrtev.

Tedaj sem priskočil jaz. Baš toliko, da sem še utegnil zasloniti Saint-Alaisa s svojim iteslom in vzkrinkniti: "To je nezasišano! Sram vas bodi!" ter odriniti enega ali dva. Obroč pretečih obrazov in vzdignjenih rok se je strnil okoli naju in vse je kazalo, da bo edini uspeh mojega nastopa ta, da bom tudi jaz deležen markizove usode; a tedajci so me spoznali.

(Dalje prihodnjic.)

V Rusiji nastopa Miklavž v podobi zimskega starca. Obeh teh simbolov se poslužuje v tej sezoni organizacija, ki zbira obledo in druge potrebščine za rusko vojno pomoč. Zdej je zopet v teku kampanja za ruski relief širom vse dežele.

oče iz oči ne čital, kako rad bi mu potožil svoje težave. Čemu naj bi oče tudi vedel za nje? Že itak ima dovolj skrbi. Čez leto dni, ko bo vse prestano, takrat mu razložo, da bo oče videl, kako se je njegov Ivek junaško držal, da je vztrajal kljub vsemu trpljenju in ni klonil pod psykami in udarci.

Počasi sta hodila z očetom po mestu, ogledovala izložbe, kovala načrte za bodočnost in se pogovarjala o domu. Včasih sta šla tudi v Maksimir. Proti večeru sta krenila v nizko gostilno, kjer je imel oče shranjeno krošnjo. Privoščila sta si večerjo, navadno ribe, in kupico sladkega dalmatinskega vina. Okrog osmih se je moral Ivek vrniti domov. Vselej ga je oče spremljal do hiše. Tam sta se poslovila. Morda za nekaj mesecev, morda za celo leto. Oče ni nikoli natančno vedel, kam ga bo zanesla skrb za zaslužek.

Baš ko je Ivek nekega jutra razmišljal, kdaj bo zopet videl očeta, je vstopil mojster Šlem-brek. Kakor vselej, je smrdel po žganju, a je bil tako dobre volje, ko še nikoli, odkar ga je Ivek poznal. Razkorčil se je sredi delavnice, pomel roke in rekel: "Dobro kupčijo sem naredil, dečki! Tovarnarju Fibrihu bomo delali spalnico in jedilnico, a se moramo požuriti, da bo do Božiča vse gotovo."

"Do Božiča?" se je začudil starejši pomočnik. "Če bomo delali čez uro, drugače ne."

"Kako, čez uro?" se je zadril mojster in mahoma ga je minila dobra volja. Zbal se je večjih izdatkov, kajti edini izdatek, za katerega mu ni bilo žal, je bil denar za žganje. "Če misliš, da tega ne zmoreš v določenem času, lahko greš. Pet drugih do-bim, ki bodo delali ceneje od tebe."

Pomočnik je umolknil, mojster pa se je obrnil k Ivku in mu velel: "Vzemij vz! Greva k Vabiču po les."

Mojster Šlembrek je les vedno kupoval pri Vabiču, ki je imel pri Savi veliko lesno skladišče, kjer so savinjski splavarji odlagali svojo robo. Kadar je bila ugodna voda, si blizu Vabičevega skladišča videl cele vlake splavov tesanega in rezanega, pa tudi okroglega lesa. Vabič je les kupoval od splavarjev in ga prodajal skoro vsem zagrebškim mizarjem in stavbenikom. Pravili so, da je silno bogat.

"Ali imate kaj suhih, lepih desk?" je vprašal Šlembrek Vabičevega skladiščnika, ko sta z Ivkom prispela v skladišče. "Rabim res dobro blago."

"Dobrega blaga na kupe!" je vzkliknil skladiščnik. "Čakajta, pokažem vam deske, ki zvene kakor zvon in so suhe ko poper. Spomladi smo jih dobili od slovenskih splavarjev."

Vodil ju je na nasprotni konec skladišča in pokazal kupe lepih, gladkih desk, prav tistih, ki so jih spomladi pripeljali Sla-

parjevi splavarji. Prekrili so jih, da jih dež ni močil. Bele in ravne so ležale tam in čakale, da jih ljudje razvijo in raznosijo. Nihče ni vedel, da so še pred nedavnim kot mogočna drevesa krasile slovensko planino, da so tvorile lep gozd v Zavrhu, da so bile Brložnikov ponos, njegova časna rešitev, Slaparjev in Vabičev zaslužek, delavcem trd in težaven kruh. Tudi Šlembreku so bile le mrtvo blago. Ogledoval jih je, izbiral, strokovnjaško ocenjeval in s hripavim glasom ukazoval Ivku, katero naj vrže na voz.

V delavnici so se pričeli težki časi. Posebno za Ivka. Mojster se je na vsak način hotel držati obljubljenega roka. Zato je priganjal k delu, stresal svojo jezo nad pomočniki in Ivkom, pomočniki pa so valili na Ivka delo in gnjev. Ivek je dvomil, če bo mogel zdržati. Delal je kakor živina ves dan in še dolgo v noč je gladil deske, jih prirezoval in klejil. Pomočniki niso podaljšali delovnega časa, ker jim mojster ni hotel plačevati nadur. Pač pa Ivek. Čutil je, da omaguje. Delo se je namah izpremenilo v težko breme, zasovražil ga je in morda bi se mojstru celo uprl, da ni dobil očetovega pisma. Pisal mu je, da pride v Zagreb, ker se bo pred prazniki vrnil domov.

Dva dni pred očetovim prihodom mu je zvečer, ko so pomočniki odšli, rekel mojster: "Tele deske boš še iztržil in sklejal. Jutri zjutraj morajo biti pripravljene."

Pokazal je na kup desk pri peči.

"Sam?" se je začudil Ivek.

Mojster se je sunkoma okrenil. Že itak rdeči obraz mu je še bolj potemnel. Oči so mu streljale bliske. Zategnjeno in z močnim poudarkom je odgovoril: "Da, sam!"

Ni bilo težko uganiti, kaj je mislil povedati s tema dvema besedama. Tudi Ivek ga je razumel.

Oddahnil se je, ko je mojster zaloputnil vrata za seboj. Ivek se je dvije lotil dela. Stružil je in se mučil, da mu je kljub hladu, ki je vladal v delavnici, polzel pot po hrbtu. Ura za uro se je izgubljala v noč in ko je skozi nočno tišino zabrne-lo dvanajst udarcev, je omagal. Ni mogel več! Roke so mu trudno zdrknile ob telo. Sampo nekoliko bi se rad odpočil! Sedel je na pošvedran stol in se naslomil na skobaljnik. V trenutku je zaspal — — —

Prebudilo ga je strahovito kričanje.

"Lopov!" je vpil mojster in ga surovo sunil s stola. Ivek je strahoma spoznal, da je spal do jutra.

"Zakaj nisi izgotovil? Ali veš, da imam zaradi tega lahko nekaj tisoč dinarjev škode? Za škodo te nimam in te nočem imeti pri hiši. Poberi svoje cape in izgini, odkoder si prišel. Niti trenutka

MOČEM PLAČATI VEČ KOT NAVIŠJE URADNE CENE!

NE SPREJMEM RACIONIRANIH ŽIVL AKO NE ODDAM ZNAMK!

te ne maram več pod svojo streho. Kaj me tako bedasto gledaš? Izgini!"

Obupen strah mu je šinil v kosti. Zdej, pred koncem učne do-be naj gre? To ni mogoče!

"Lepo prosim, gospod mojster!" je vzdihnil s solznimi očmi. "Spanec me je premagal. Saj sem naredil, kar sem mogel. Nikdar več se kaj takega ne bo zgodilo. Nikdar več, samo ne gonite me!"

"Nisem vajen barantanja!" je zahripal mojster. "Kar sem rekel, sem rekel. Poberi se!"

Ivek je še in še prosil, a brez uspeha. Neusmiljeni človek se ni hotel omehčati. Ivek je uvidel, da nič ne opravi. Med krčevitim jokom je zbral svoje bor-no imetje in stopil na cesto.

Nalahno je snežilo.

Kam naj gre? Jutri pride oče. Počakal ga bo.

Ves dan je lačen in prezebel taval po ulicah. Na večer je v predmestju skrivoma zlezal v prazen hlev. Tam je na kupu nagnete slame predgrtet dolgo zimsko noč, zdej bdeč, zdej dre-majoč.

V nedeljo je oče res prišel. Ivek ga je počakal v bližini hiše mojstra Šlembreka. Ko sta po-neje sedela v bližnji gostilni, je iz Ivka izbruhnulo vse, kar je tri leta skrival v svojem srcu. Razodel je očetu svoje trpljenje. "Tako žalosten in obupan sem bil večera!" je sklenil svoje pripovedovanje, "da bi najrajši skočil v Savo."

"Eh, dečko moj!" je vzkliknil oče. "Zaradi tega ne smeš obupati. Saj nisi več otrok. V osemnajstem letu si že in tvoje roke so dovolj močne za borbo z življenjem. Samo slabotni obupu-žati obljubljenega roka. Zato je priganjal k delu, stresal svojo jezo nad pomočniki in Ivkom, pomočniki pa so valili na Ivka delo in gnjev. Ivek je dvomil, če bo mogel zdržati. Delal je kakor živina ves dan in še dolgo v noč je gladil deske, jih prirezoval in klejil. Pomočniki niso podaljšali delovnega časa, ker jim mojster ni hotel plačevati nadur. Pač pa Ivek. Čutil je, da omaguje. Delo se je namah izpremenilo v težko breme, zasovražil ga je in morda bi se mojstru celo uprl, da ni dobil očetovega pisma. Pisal mu je, da pride v Zagreb, ker se bo pred prazniki vrnil domov.

Dva dni pred očetovim prihodom mu je zvečer, ko so pomočniki odšli, rekel mojster: "Tele deske boš še iztržil in sklejal. Jutri zjutraj morajo biti pripravljene."

Pokazal je na kup desk pri peči.

"Sam?" se je začudil Ivek.

Mojster se je sunkoma okrenil. Že itak rdeči obraz mu je še bolj potemnel. Oči so mu streljale bliske. Zategnjeno in z močnim poudarkom je odgovoril: "Da, sam!"

Ni bilo težko uganiti, kaj je mislil povedati s tema dvema besedama. Tudi Ivek ga je razumel.

Oddahnil se je, ko je mojster zaloputnil vrata za seboj. Ivek se je dvije lotil dela. Stružil je in se mučil, da mu je kljub hladu, ki je vladal v delavnici, polzel pot po hrbtu. Ura za uro se je izgubljala v noč in ko je skozi nočno tišino zabrne-lo dvanajst udarcev, je omagal. Ni mogel več! Roke so mu trudno zdrknile ob telo. Sampo nekoliko bi se rad odpočil! Sedel je na pošvedran stol in se naslomil na skobaljnik. V trenutku je zaspal — — —

Prebudilo ga je strahovito kričanje.

"Lopov!" je vpil mojster in ga surovo sunil s stola. Ivek je strahoma spoznal, da je spal do jutra.

"Zakaj nisi izgotovil? Ali veš, da imam zaradi tega lahko nekaj tisoč dinarjev škode? Za škodo te nimam in te nočem imeti pri hiši. Poberi svoje cape in izgini, odkoder si prišel. Niti trenutka

te maram več pod svojo streho. Kaj me tako bedasto gledaš? Izgini!"

Obupen strah mu je šinil v kosti. Zdej, pred koncem učne do-be naj gre? To ni mogoče!

"Lepo prosim, gospod mojster!" je vzdihnil s solznimi očmi. "Spanec me je premagal. Saj sem naredil, kar sem mogel. Nikdar več se kaj takega ne bo zgodilo. Nikdar več, samo ne gonite me!"

"Nisem vajen barantanja!" je zahripal mojster. "Kar sem rekel, sem rekel. Poberi se!"

Ivek je še in še prosil, a brez uspeha. Neusmiljeni človek se ni hotel omehčati. Ivek je uvidel, da nič ne opravi. Med krčevitim jokom je zbral svoje bor-no imetje in stopil na cesto.

Nalahno je snežilo.

Kam naj gre? Jutri pride oče. Počakal ga bo.

Ves dan je lačen in prezebel taval po ulicah. Na večer je v predmestju skrivoma zlezal v prazen hlev. Tam je na kupu nagnete slame predgrtet dolgo zimsko noč, zdej bdeč, zdej dre-majoč.

1944 WAR FUND

LET'S GIVE

Ali ste naročili na dnevnih "Prosveto" Podprajte svoj list!

CHICAGO BELTING CO.
112 No. Green St.
Ali pa Miss Reilly—MONroe 5010

\$50.00 NAGRADE
ako prodate meni vaš avto—ali veste za koga, ki ima na prodaj dobro karo.
Kličite SEEley 0607
Zvečer pa JUNiper 1530

RAZPIS SLUŽBE

Slovenski Naročni Dom, 17149 John R. Street, Detroit 3, Mich. išče oskrbnika. Oseba, ki se čuti zmogelna za ta posel, naj pošlje prošnjo ali ponudbo na naslov: **ALBERT NAPRUDNIK, 15373 Petoskey, Detroit 21, Michigan.**

A. Naprudnik, tajnik.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in prijete eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člana ali nečlane \$6.00 za eno letno naročnino. Če va člani še plačajo pri anesmentu \$1.20 za tednik, se jim to prijete k naročnini. Torej sedaj ni vroka, reči, da je list predrag za člano SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnili—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član, SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to tako naznaniti upravnštvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravnštvu znižati datum za to vsoto naročniku.

Cena listu Prosveta je:

Za Zorut, drisave in Kanado \$6.00	Za Chicago in okolice je.....\$7.50
1 tednik in.....4.80	1 tednik in.....6.30
2 tednika in.....3.80	2 tednika in.....5.10
3 tednike in.....2.80	3 tednike in.....4.30
4 tednike in.....1.80	4 tednike in.....2.70
5 tednikov in.....nš	5 tednikov in.....1.50
Za Evropo je.....\$8.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto. List, ki je vaša lastnina.

PROSVETA, SNPJ,
2657 So. Lawndale Ave.
Chicago 23, Ill.

Priloženo polijam naročnino za list Prosveto vsoto \$.....

1. Ime.....Čl. družine št.....
Naziv.....

Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od slededih članov moje družine:

2.....Čl. družine št.....
3.....Čl. družine št.....
4.....Čl. družine št.....
5.....Čl. družine št.....

Mesto.....Drisave.....

Nov naročnik Star naročnik

POSTELJA GOSPODA FIBRIHA

Oskar Hudales

(Nadaljevanje.)

Komaj je pošrebal skodelico rjave, vodene kave, že so prišli pomočniki. Mojster jim je odkazal delo in odšel nekam v mesto. Vse dopolne ga ni bilo na spregled. Ivek se je po mojstrovem odhodu oddahnil. Med pomočniki se je počutil kakor svoj med svojimi. Tudi oni so bili nekoč vajenci, sprejemali so udarce, pometali delavnice, poslušali psovke. A glej: Danes so le pomočniki in služijo denar. Ta misel ga je pomirila. Potrpeti bo treba. Moral bo sicer štiri leta prenašati mojstrove osornost in njegove udarce. A to ga ne bo motilo. Nikomur ne bo potožil, tudi materi ne. Še danes zvečer ji bo pisal, da se mu dobro, zelo dobro godi. Da je mojster z njim prijazen in da ima vedno dovolj jesti. Tudi o pomočnikih ji bo pisal. Kakor prijateljji so mu, bo rekel.

A tudi v njihovem prijateljstvu se je zmotil. Očividno so za vselej pozabili, da so tudi oni bili nekoč vajenci, nebogljivi dečki, na milost in nemilost izročeni samovoljni mojstrov. Nič kaj prijazni niso bili z njim.

Pretekla so tri leta.

Vsi dnevi Ivkove učne dobe so bili drug drugemu enaki. Morda mu je prav radi tega čas hitro potekal. Polagoma se je privadil mojstrovim muham, kar ga je mnogokrat obvarovalo udarcev in psovk. Le dela je imel vedno več. Čim bolj se je seznanjal s skrivnostmi mizar-ske umetnosti, več je moral delati. Marsikaj, kar so prej pomočniki naredili, so zdaj napravili Ivek. To ga ni motilo. Več, ko je imel dela, bolj ga je ljubil. V njem je našel tolažbo in pozabljeno. A ne samo to. Čutil je veliko zadoščeno, ko je videl sadove svojega dela, dela svojih rok. Užival je, ko so se

hrapave deske pod njegovim skobljicem spreminjale v gladke, lepe ploške, ki jih je po načrtu sestavljal, prirezoval in jih izpreminjal v najrazličnejše oblike pohištva.

Pri delu se je opajal z načrti za bodočnost.

Samo eno leto naj še zdrži. Potem bo prost in ko postane pomočnik, si poišče drugega mojstra. Šlembrekovih sirovosti ne bo več prenašal. Delal bo in pridno štedil. Nato se osamovolji, odpre delavnico in vzame mlajšega brata za vajenca. In rñater bo razveselil za velike praznike s kakim stotakom. Starši bodo ponosni nanj. Že sedaj mu je mati hvaležna, če ji pošlje kakega kovača, ki ga je prištedil od napitnin. Mati niti ne sluti, da bi te dinarčke sam zelo rabil za popravilo obtuve ali za kako srajco. Saj ji vedno piše, da mu je dobro in da ima vsega dovolj.

Samo enkrat ali dvakrat na leto je imel Ivek praznik. Takrat, kadar ga je obiskal oče. Prišel je vedno ob nedeljah, kadar je Ivek imel nekaj prostih ur, da sta lahko šla v mesto.

"Kako je, Ivek?" ga je oče vprašal ob takih prilikah.

"Dobro, očka," je odvrnil Ivek in naredil vesel obraz, da bi mu